

กระทู้ถามที่ ๓๐๓ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง การตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (Check and Balance) องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ
กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถาพนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นต้นมา และต่อมา ไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ต่างกำหนดให้มี “องค์กรอิสระ” เพิ่มเข้ามาในระบบโครงสร้างอำนาจรัฐ โดยบัญญัติ เรื่ององค์กรอิสระ หมวด ๑๒ กำหนดให้มีองค์กรอิสระจำนวน ๕ องค์กร ได้แก่ ๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ๒. ผู้ตรวจการแผ่นดิน ๓. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ๔. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ๕. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่มีสถานะพิเศษ คือความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นหลักประกันให้สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่โดยสุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวง ในการใช้ดุลพินิจทั้งยังปลอดจากการแทรกแซงขององค์กรของรัฐอื่นหรือสถาบันการเมืองอื่น รวมทั้ง อยู่เหนือกระแสและการกดดันใด ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสังคม ซึ่งการบริหารงานขององค์กรต่าง ๆ จะเกิด ผลสัมฤทธิ์ต่อความเจริญและการพัฒนาของประเทศตลอดจนสนองต่อความต้องการของประชาชน ได้อย่างดีนั้น จะต้องเป็นการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งหากประเทศนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ กับการปฏิบัติงานของภาคราชการ เอกชน และประชาชนแล้ว จะทำให้ประเทศมีการพัฒนาไปใน ทิศทางที่ดีและเกิดความเป็นธรรมในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ดังนั้น องค์กรอิสระภายใต้ รัฐธรรมนูญทั้ง ๕ องค์กร จึงต้องอยู่ภายใต้การควบคุมตรวจสอบจากองค์กรอื่น ๆ ในระบบการตรวจสอบ คือฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการด้วยเช่นกัน เนื่องจากการทำให้โครงการสร้างทาง การเมืองการปกครองและการใช้อำนาจรัฐทั้งหมดต้องอยู่ภายใต้หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หรือการปกครองด้วยกฎหมาย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกติกาสูงสุดทางการเมือง การปกครอง ซึ่งทุกคน ทุกฝ่ายต่างต้องผูกพันและใช้อำนาจภายในกรอบที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนดซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (Check and Balance) โดยไม่มีองค์กรหนึ่งองค์กรใด มีอำนาจสูงสุดเด็ดขาดแต่เพียงองค์กรเดียว จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลจะมีมาตรการหรือมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (Check and Balance) องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. องค์การตามรัฐธรรมนูญยังมีลักษณะการปฏิบัติที่ไม่ครอบคลุมและยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เช่น ไม่มีระเบียบเกี่ยวกับการแจ้งความคืบหน้าให้แก่ประชาชนทราบผลการดำเนินงาน บางกรณีมีการออกระเบียบที่ยุ้งยากอันเป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น มีแบบฟอร์มต่าง ๆ จำนวนมาก ดังนั้น รัฐบาลจะมีมาตรการในการทบทวนระเบียบการดำเนินงานขององค์กรอิสระดังกล่าวให้มีความชัดเจน เพื่อลดความคลุมเครือและความสับสนในการตีความอย่างไรขอทราบรายละเอียด

๓. รัฐบาลจะมีแนวทางในการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้มีส่วนร่วมตรวจสอบและสามารถวิพากษ์วิจารณ์องค์กรอิสระได้หรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด
ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
สฤษฎ์พงษ์ เกี้ยวข้อง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
จังหวัดกระบี่

คำตอบกระทู้ถามที่ ๓๐๓ ร.

ของ นายสฤกษ์พงษ์ เกี่ยวข้อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย จังหวัดกระบี่
เรื่อง การตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (Check and Balance) องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ

ข้าพเจ้า นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง การตรวจสอบ
และถ่วงดุลอำนาจ (Check and Balance) องค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ ของท่านสมาชิก
ผู้มีเกียรติตามที่ได้รับรายงานจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รายงานว่า มาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติให้องค์กรอิสระเป็นองค์กร
ที่จัดตั้งขึ้นให้มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย องค์กรอิสระ
จึงเป็นองค์กรของรัฐที่มีสถานะพิเศษซึ่งได้รับหลักประกันให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยอิสระ
ทั้งนี้ ภายใต้กรอบที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอิสระนั้น ๆ
บัญญัติไว้ สำหรับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอิสระนั้น
มาตรา ๑๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติว่า ร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรีโดยข้อเสนอแนะของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ
หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง หรือโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวน
สมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นคณะรัฐมนตรีจึงไม่อาจเสนอแก้ไขปรับปรุง
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอิสระโดยมิได้มีข้อเสนอแนะจากองค์กรอิสระ
ที่เกี่ยวข้องได้

คำตอบข้อที่ ๒

พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย
พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายไว้ในหมวด ๕
การประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยมีเจตนาที่จะให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ต้องทบทวนการดำเนินการตามกฎหมาย
ที่อยู่ในความรับผิดชอบและพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ของกฎหมายอย่างต่อเนื่องและมีผลกระทบต่อประชาชนน้อยที่สุด ทั้งนี้ การประเมิน
ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายนั้น ให้กระทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ และต้อง
ดำเนินการโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักการตามหมวด ๑
บททั่วไป และหมวด ๓ การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมายรวมทั้งต้องคำนึงถึงความได้สัดส่วน
ระหว่างประโยชน์ที่ได้รับจากการบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายเทียบกับภาระของประชาชนและทรัพยากร
ที่ใช้ในการบังคับการตามกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์นั้นต้องดำเนินการประเมินผลที่เกิดจาก
การบังคับใช้กฎหมายและกฎที่ออกตามกฎหมายนั้นในคราวเดียวกันด้วย

คำตอบข้อที่ ๓

โดยองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเช่นกัน ดังนั้น เมื่อมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับองค์การอิสระ โดยดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแล้วภาคประชาสังคมและผู้เกี่ยวข้องย่อมสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การอิสระตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนั้น รวมถึงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้ ประกอบกับมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฯ บัญญัติว่า เมื่อปรากฏจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ว่ากฎหมายใดมิได้ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของการตรากฎหมายนั้น หรือไม่คุ้มค่ากับภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐหรือประชาชน หรือมีผลกระทบอื่น อันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดำเนินการเพื่อให้มีการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนั้นโดยทันที ดังนั้น ภายหลังจากที่ได้มีการรับฟังความคิดเห็นและประเมินผลสัมฤทธิ์แล้วผลปรากฏเป็นประการใด องค์การอิสระที่เกี่ยวข้องย่อมสามารถเสนอแก้ไขปรับปรุงร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องต่อไป